

vagy halva való kézrekerítésére az összes csendőrség a vidéken kutat, de eddig eredménytelenül. A dolgok ilyen állása mellett, most utólag már én is kezdtem megremélni és tanakodni, hogy hát tényleg ilyen nagy veszedelemben forogtam én?

Másnap a „Magyarország“ nagy hangon és terjedelmesen közölte az esetet, a pesti képes napilapok pedig már képben is hozták e hirt, amelyen én nagy körszakállal, német jäger mintára, óriási kőzaporból menekülök.

Egyidejűleg megindult az eljárás is, hatóság elleni erőszak és már nem is tudom hány és miféle czimeken a tordai törvényszék előtt, de megbüntetni még sem lehetett, csak a mindnyájunk által felismert fiut és azt az oláhot, aki a hegyoldalból megfenyegetett. A többi tettes társak közül egyet sem tudván felismerni egyikünk sem, azok mind fel lettek mentve, mert a csendőrök előtt tett vallomásaikat egyhangulag visszavonták. A főkolompos kapott két évi fegyházat, a fiu két hetet. Biztosra vettük, hogy a fogság tartama alatt ki fogják vallani társaikat is, de bizony ez nem történt meg, és így topánfalvi tartózkodásom alatt állandóan fenyegetett az a veszély, hogy fogságban levő társaikért a szabadon maradtak bosszút állanak rajtam.

KÜLÖNFÉLÉK.

Halálozások. *Szántó* Zenó m. kir. főerdőmérnök, az Országos Erdészeti Egyesület rendes tagja (Budapest), mult hó 29-én életének 40-ik évében elhunyt. Időelőtti haláláról a földmivelésügyi minisztérium tisztikara külön gyászjelentést adott ki.

Szántó Zenó utóbbi években a tátrai felügyelőséghez volt beosztva és kiváló érdemeket szerzett a tátralomniczi téli sportpályák építése körül, amelyek külföldi tanulmányai alapján az ő felügyelete alatt épültek. Ő volt az első, aki a kanyarok parabolikus kifejlesztését szorgalmazta és a rézsük alakját matematikai alapon határozta meg. Erre vonatkozó közleményei „*Jahrbuch des Wintersportes*“ 1910/11. és 1911/12. évi köteteiben jelentek meg.

Dimitrievics György, a szab. osztrák-magyar államvasuttársaság erdőmérnöke és az Országos Erdészeti Egyesület alapító tagja, folyó hó 8-án elhunyt.

Béke hamvaikra!

Erdőbirtokok pusztulása. Az Arad megyében fekvő déznai 5000 holdas uradalmat megvette egy parcellázó részvénytársaság, egy belföldi pénzintézettől kapott kölcsönpénzzel. Mintegy 1000 hold szántó- és egyéb föld elparcellázása után megmaradt fiatal, még vágatási kort el nem ért 4000 hold erdőre újabb részvénytársaságot alakított, most már egy külföldi pénzintézet bevonásával, és a valódi értéket jóval meghaladó összeggel. Közben az erdő faállományából is az ezidőszerint egyedül értékesíthető, de még vágatási kort el nem ért, összes tölgyest kiszedve, az erdőt mondhatni devasztálták.

Perlekedés, bírói zárlat után végezetre megperdült a dob a megsanyargatott és megcsonkított erdőbirtok felett és végeredményben egy félig tönkretett erdőbirtokkal több van, melyen egyes kufárok százezreket nyertek, míg mások, az erdőhöz nem értő, de azon meggazdagodni vágyók, ugyanannyit vesztek.

Erdőbirtokvételekre és eladásra valóságos *erdőbirtokbörzék* alakulnak, a legújabb jelszó: *erdőparcellázás* czégre alatt. Hitelintézetek és egyes pénzemberek, avagy pénzcsoportok beugratásával ilyen újabb fajta börzén játszanak egyes, „ad hoc“ alakult részvénytársaságok és ügynökök.

De nemcsak spekuláció céljából történnek birtokvételek és eladások, hanem jövedelmezőnek remélt tőkebefektetés céljából is. Utóbbiaknál is előfordul, amire nem egy példa van, hogy vagy az egyik, vagy a másik fél százezrekre, sőt milliókra menő kárt szenved.

Hogy ez nem egészséges állapot, az bizonyos. Okát ennek abban látom, hogy sem vevő, sem eladó, sem az esetleg hitelt nyújtó pénzintézet nem vesz igénybe szakértő és megbízható erdészt a birtok valódi értékének megállapításához, hanem tisztán a haszonra dolgozó ügynökök, avagy ügynökségeknek ugrik be, kik a létrehozott üzlet realitásáért sem anyagi, sem erkölcsi biztosítékot nyújtani nem képesek.

Ajtay Sándor.

A fonyódi láp tőzegtermelése. A Balaton valamikor sokkal nagyobb területtel bírt, mint jelenleg. Kivált annak déli, tehát somogyi partja rovására terjedt el víze messze mostani határvonaltól délnek, be a jelenlegi szárazföld mélyedéseiben, sok szigetet képezvén ott, ahol a felületes szemlélő ilyenek voltát nem is sejténé.

Fonyódra vonatkozólag az Eggenberger-féle utikönyvek „A Balaton és vidéke” című füzetében a Balaton kiterjedését illetőleg csak ennyi áll:

„Fonyód is régi multra tekinthet vissza. Már Szent István előtt erősség volt s a somogyi pogány vezér, Koppány fonyódi várában sokáig ellenállt a királyságnak. *A hegyet akkor még a Balaton vette körül.*”

Mi meg hozzátehetjük, hogy a jelenlegi gróf Zichy-Béla-teleptől kezdve került meg a fonyódi hegy kettős kupját, a legnagyobb szélességét a fonyód-kaposvári helyi érdekű vasut mentén érte el s Boglár és Szemes községek határában fordult csak vissza mostani medrébe, körülbelül 40 ezer hold kiterjedésű lápot hagyván hátra, mely a Zichy, Festetich, Esterházy, Széchenyi és Hunyady grófoké. Zichy Béla grófé körülbelül 5 ezer hold, amelyből csak mintegy 60 hold van eddig feltárva, ez is csak azóta, hogy a kultur-mérnökség az érdekelték költségén egy lápvizleeresztő csatornát csináltatott, amelynek a Balatonba való torkolatát a halászbárkák kikötőnek használják.

A Fonyód község határában feltárt 60 holdnyi láp átlag 80, ritkán 120—130 *cm* mély tőzegréteggel bír, melyet 10—15 *cm* vastag, gyökeres felszínréteg takar, ez utóbbi a mostanában ott termő növényvilág: elsősorban a sás bölcsoje és koporsója. Miután ez a felszínréteg gyökeres, egyenetlen voltánál fogva maga nem alkalmas a kitermelésre, sőt a tőzeg kitermelését is akadályozza, a sással együtt ki szokták perzselni, persze kellő elővigyázattal s ezek a felügyelet alatt tartott tüzek messziről nagyon barátságos színezetűek, mert a sűrű pászortüzek benyomását teszik.

A tőzegmunkásoknak csak két szerszámuk van. Az első vasnyéllal ellátott 35 *cm* hosszú s 20 *cm* széles élezett vaslap, melylyel 35 *cm* hosszú s ugyancsak 35 *cm* széles tőzegtömböt vagy tőzegtuskót metszenek ki a tőzegtől úgy, hogy azt a tőzegtalajra egymásután derékszögben helyezik s a méteres nyélre támaszkodva, fel-

ugrálnak, tehát elég sajátságosan nem a lábuk, hanem a kezük útján közlik azzal testük súlyát, még pedig azért, mert így a szerszám szélességének többszörösére hatolhatnak le s nem csupán 20, hanem 40—50 cm magas tuskót is kaphatnak. Ez a *metsző*. A második szerszám egy darab fűrész vagy eltörött kasza is lehet, melynek egyenes folytatásában fanyelet alkalmaznak s amelylyel a 35/35 cm négyzetes keresztmetszetű tőzegtuskót 10 cm vastagságú szeletekre, a *tőzegtéglákra* vágják. Ez tehát a *szeletelő*.

Ezeket a téglákat azután ott a helyszínén hagyják száradni. 70—80 ilyen téglá egy köbméter, amelynek kitermeléséért az uradalom 80 fillért fizet a munkásoknak, a vasuti állomásra való fuvarozás szintén annyiba kerül, az eladási ár ott az állomáson pedig 5 korona. Tehát a „tőár“ 3 korona 40 fillér m^3 -ként. Ez persze nem hézagosan, hanem tömören rakott köbméter. Tájékozásul megemlítem, hogy a tölgy-, cser- és gyertyán vegyes dorong és hasábfá ürmétere itt 10 korona. A tőzeg tehát itt helyben ennek a tényleg nyomoruságosan kezelt tüzifának erős versenytársa, de csakis a mezőgazdasági gépek hajtására való lokomobiloknál, mert a házi tüzelésnél a nép rendkívül konzervatív, pedig kísérletekkel be van igazolva, hogy a tőzeg térfogategysége a közepes tüzifáéval azonos hőfejlesztőképességgel bír s így a tüzifánál határozottan olcsóbb tüzelő, legalább ott, ahol a szállítás költsége elesik, vagyis termelése helyén.

A tőzeget azonban nemcsak *tüzelőnek*, hanem *alomnak* és *pöczepornak* is használják. Az előbbeni célra elkészített, tehát az *alomtőzeget* m -es fenyőléczek közé szoritott s vassodronnyal összetartott métermázsás bálókban árulják, q -ként 2 K 20 fillér és 2 K 60 fillérért, aszerint, hogy mekkora a munkabér. A *pöczeporzásokban* kerül értékesítésre ugyancsak akkora árban, mint az *alomtőzeg*. Hiszen alkalmaztatásukban is csak annyi a különbség, hogy az első állati, a második emberi ürülék szagtalanítására, elszállíthatására s így trágyázásra való felhasználására képesít bennünket. S milyen kitűnő trágya ugy az egyik, mint a másik, kivált az emberi, az ugynevezett *pondrette*, arról mesés dolgokat lehet látni, persze csak külföldön, Franciaországban, Belgiumban s Hollandiában, mert nálunk még olyan megrögzöttek s korlátolt gondolkodásuak az emberek, hogy például Balatonfüredet

s más nagyobb balatonparti fürdőhelyet csatornázni, a szennyvizét pedig a tóba akarják vezetni, ahelyett, hogy a pondrette-rendszerre térnének. Pedig a csatornázás csak folyóviznél alkalmazható, amely a szennyvizeket elszállítja, nem pedig álló viznél, ahol a stagnáció büzt, miazmákat s fertőzést okoz, szóval mindenféle betegségek melegágyává válik. Példa erre Fiume és Trieszt. Az előbbeninél van tengeráramlat s azért a kloakák nem érezhetők, utóbbinál stagnál a tenger s azért a Miramareba készülő hajó fedélzetén majd elájul az ember. Holott ha pondrettet készítenének, büzt s fertőzést elkerülve kitünő trágyát nyernének.

Ugy az alomtőzeg, mint a pöczepor ugyanabban a *tőzegmalomban* azonos módon készül, s csak rostálás által választják el egymástól. A tőzegtéglákat ugyanis földszinten két egymás ellen forgó szöges henger segélyével széjjeltépik s részben széjjel is morzsolják. Ezt a vegyes anyagot azután egy elevátor felszállítja a második emeletre, ahol a dobalaku forgószita a port kiengedi, amely zsákokba hull, a kevésbé apró részleteket pedig az első emeletre hullatja, ahol két préselőszekrény működik, amelyekbe drótot s léczet raknak s a fenék felnyomulása által a beléje kerülő anyagot összesajtoltják. Azért van két ilyen szekrény, hogy a felülről lefelé érő szállítócsatornát hol az egyikbe, hol a másikba kapcsolhassák s így elérhessék azt, hogy amíg az egyikkel dolgoznak, a másik megtelek.

Ilyen tőzegmalom van Fekete-Bézsényben gróf Zichy Béla birtokában, de van Boglárt is. *H. Gabnay Ferencz.*

Elszámolás a „Mensa Academica“ ezéljaira befolyt adományokról. A főiskolai „Diákasztal“ elnöksége hálás köszönettel nyugtázza az alábbi szives adományokat:

Farbaky István 28 korona.

Dérer Mihály 10 korona.

Herrmann Miksa, Bálint Nándor 5—5 korona.

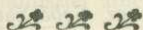
Az alaptőkéhez hozzácsatoltuk az 1912. évi államsegély 4-ik részletének 50°/o-át 500 koronát, valamint a folyó évben befolyt kamatok és osztalékok fel nem használt részét, 279·59 koronát is.

A mai napig beérkezett adományok összegével alaptőkénk 15.466 korona 13 fillér.

Ez alkalommal őszinte örömmel jelenthetjük humánus intézményünk iránt érdeklődő jóakaróinknak, hogy a Mensa törzsvagyona 1912. év végével a felszerelés és a folyószámlaegyenleg hozzászámításával 18.822 korona 96 fillérre emelkedett.

Az elnökség.

Üzleti hír. Nagy Sándor erdőmérnök *Kéky* Imre szerszámgyárossal társulva, faszerszámgyárat alapított, amely különösen *gyalupad, fűrészkeret, gyalu, fogasszorító, csavarszorító, enyvezőbak és mindennemű asztalos-, szijgyártó-, kádár-faszerszámok* gyártásával foglalkozik. A telep Budapesten, III., Vöröskereszt-u. 19. szám alatt áll fenn és céljául tűzte ki a mai nagyarányú szerszámbehozatal leküzdését.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBOL.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdőtiszti létszámukban beálló változásokról bennünket levelező-lapon értesíteni sziveskedjenek.)

A m. kir. földmivelésügyi miniszter kinevezte az állami erdőtisztek összetett közös rangsorozati létszámában az állami kezelésbe vett községi stb. erdők szolgálati ágazatánál: *Gegesi Kiss Ernő, Tóth Miklós, Dezső Zsigmond, Szántner János, Korzenszky Antal, Szécsi Imre és Gruber Gyula* erdőtanácsosi czimmal és jelleggel felruházott m. kir. főerdőmérnököket, továbbá *Múthé Ambrus és Bodor Gábor* m. kir. főerdőmérnököket m. kir. erdőtanácsosokká; *Demény Lajos, Svoboda Mihály, Tomka Jenő, Szabó Kálmán, Schmidt Ferencz és Papp Béla* főerdőmérnöki czimmal és jelleggel felruházott m. kir. erdőmérnököket, valamint *Schuster András, Ittu Mihály, Heinrich Győző és Kadácsi Bálint* m. kir. erdőmérnököket m. kir. főerdőmérnökökké; *Wildmann Kálmán, Hermann János, Becher Adolf, Schmidt Vilmos és Nádai Dénes* m. kir. segéd-erdőmérnököket m. kir. erdőmérnökökké; a magyarországi kincstári erdők szolgálati ágazatánál: ifj. *Kőrös László, Hubert Aladár, Kaufmann Béla, Gréger Géza és Fekete János* erdőtanácsosi czimmal és jelleggel felruházott m. kir. főerdőmérnököket, továbbá *Fenyves Lajos, id. Briestyanszky Endre, Ormai Gyula és Kende Dániel* m. kir. főerdőmérnököket m. kir. erdőtanácsosokká; *Jancsó Gyula, Sikó Áron, Enyedí János, Vollnhofer Pál, Weisz Ferencz, Paul Péter, Beyer Jenő, Fritz Rezső, Kostialik János és Lipcsey László* főerdőmérnöki czimmal és jelleggel felruházott m. kir. erdőmérnököket, valamint *Gura Károly, Hell Miklós, Egyed Miklós, Szabó Ignác és Bögözy Antal* m. kir. erdőmér-